

Desigur, am exagerat, din entuziasm probabil, punând un S după TN, ar fi trebuit, poate, să fiu mai realist și să pun un I. TNI, adică Teatrul Național al Iluziilor. Care, ca toate, nu doar cele din Balzac, se pierd, nu-i așa? mai devreme sau mai târziu.

Trei dintre actrițele din spectacolul cu *Bolnavul închipuit* se regăsesc într-un spectacol cu o piesă de azi, cu temă de azi, cu tonul teatrului de azi, *Treapta a IX-a* de Tom Ziegler. Acestea sunt Valentina Zaharia, Patricia Katona și Iolanda Covaci, cărora li se alătură Monica Săndulescu. Același an, III actorie, profesoară Adriana Popovici. Norocul celui care le vede în două spectacole între care este o atât de mare distanță, pentru că se pot sesiza disponibilitățile diverse ale tinerelor interprete. Ce-i drept, Valentina Zaharia nu-și diversifică prea mult paleta, ducându-te cu gândul la o manierizare prematură, dar finalmente rolul ei se rotunjește și se împlinește. Patricia Katona și Iolanda Covaci își arată alte fețe, fără a pierde ceva din plăcerea aceea curată a jocului, fără a pierde vreo fărâcă din interiorul rolurilor pe care le au de interpretat. Monica Săndulescu face, și ea, un rol comic de nuanțe și schimbări bruște de direcție care încântă. Efectul final este cel scontat: publicul e prins de drama femeilor care se luptă cu alcoolismul și cu greșelile săvârșite din cauza alcoolului, de toată această poveste, în fond tristă, cu momente de mare comedie. Iar dacă tinerele actrițe reușesc să trezească emoția spectatorilor, atunci rolul lor se împlinește pe non-scena din sala "Ileana Berlogea" de la UNATC. Cel mai important lucru este că toate cele patru actrițe îți dau senzația clară că au intrat în pielea personajelor pe care le joacă, îți dau senzația de trăire, fără rest, cum ar spune eseistii pretențioși. Toate cele patru roluri îți rămân în memorie tocmai pentru că sunt conturate profund, atent, cu dragoste pentru teatru și pentru problematica lui, cu o prospețime și o candoare pe care nu le mai regăsești pe scenele tradiționale.

UNATC – Bolnavul închipuit de Molière. Regia: Mirela Gorea. Scenografia: Gabriela Bădina. Cu: Gabriel Costin (Argan); Valentina Zaharia și Iulia Samson (Toinette); Iolanda Covaci și Alexandra Sălceanu (Angélique); Miruna Ionescu și Xing Elena Ling, Roxana Gârleanu (Louison); Vlad Udrescu (Cléante); Cosmin Nedelcu (dl. Diafoirus); George Costea (Thomas Diafoirus); Amelia Ursu (Béline); Horia Manea (Notarul de Bonnefoi); Patricia Katona (Beraldine); Tiberiu Popovici (dl. Purgon); Max Schwening (dl. Fleurant).

Constantin PARASCHIVESCU

Premiere audio

Una dintre cele mai bune montări ale piesei lui Matei Vișniec **Angajare de clovn** este aceea recentă (februarie 2008) a Teatrului Național Radiofonic, realizată de Gavriil Pinte. Ca și Claudiu Goga la Brașov, a redus textul la o dimensiune optimă, esențială dramatic, întrucât logicianul dramaturg are uneori tendința de a lungi, furat de deducții succesive (un exemplu recent, monologul *Bătrânul clovn cu inima fugară*, prezentat la Festivalul Comediei Românești, în interpretarea unui excelent actor francez, unde sensurile se epuizează mult înainte de sfârșitul propriu-zis). În adaptarea lui Pinte, textul își păstrează savoarea logicii și încărcătura dramatică, are intensitate expresivă și gradăție, iar prin efectele regizorale (artistice și tehnice) creează și o percepție relativ spațială (sesizată la urcatul treptelor de la început, când pașii vin spre noi și se îndepărtează, dar parcă și suie când din dreapta, când din stânga). Cu o distribuție de așa, unde lui Mircea Albulescu (*Filippo*)

i se alătură, de nerecunoscut în timbru și alternanța tonurilor, Constantin Codrescu (*Peppino*), iar lor le dă o replică, neașteptată și energică în izbucniri polemice, mai puțin cunoscutul la microfon Constantin Drăgănescu (*Nicollo*). Spectacolul audio avansează în crescendo, are poezie și undă de răscolitoare reflecție („O, lume deșartă! Unde s-a rupt, Doamne, cugetarea Ta?”, invocă Peppino cu tremur în glas). Uneori, ca în momentele de după trecerea cercului, regizorul deformează voicile, subțindu-le iuțit și grotesc sau îngroșându-le retardat. Actuală, cu o lacrimă pe obraz, constatarea: „Haosul a năvălit peste noi... A fi sau a nu fi bufon, aceasta-i întrebarea!”. Remarcabilă realizare din ciclul „Dramaturgi români contemporani” coordonat de Magda Duțu, cu contribuția regizorilor asistenți: de studio – Milica Crăiniceanu; tehnică – ing. Iulian Iancu; muzicală – Stelică Muscalu.

Gavriil Pinte a regizat în decembrie 2007 (premierea ianuarie 2008) și originalul text al lui Fernando Arabal **Fando și Lis**, tradus și adaptat de Adina Vucovic, datând din 1955, „prima lui operă importantă” (Vito Pandolfi). „Povestea bărbatului care ducea în cărucior o femeie paralizată, pentru a ajunge la Tar”, cum se spune chiar în piesă. Povestea unei exorcizări absurde, sadice, care va duce la anihilarea eroinei, într-o proiecție abstractă unde făpturile au trăsături simbolice, în treimea căutătorilor de drum Mitaro, Namur, Toso, sau monstruos deformate la Fando. Chinuitor, aproape insuportabil, demersul dramatic pretinde o participare extrem de tensionată a principalilor interpreți, victimă și călău, ipostază îndârjit asumată de Delia Nartea (*Lis*), cu reverberații tragice, și monstruos cinică de către Liviu Lucaci (*Fando*). Treimea simbolică, în căutarea sensului orientării – „să știm de unde vine vântul” (*Mitaro*), „să știm încotro se duce” (*Namur*), „important e să dormim” (*Toso*) – e strălucit întruchipată, în ordinea citată, de către Marian Râlea, Petre Nicolae, Dan Aștilean.

Redactorul și coordonatorul de proiect al montării de mai sus, Crenguța Manea, este și realizatorul ciclului „Dramaturgi străini contemporani”, unde în regia artistică semnată de Ilinca Stihî, întâlnim doi autori inediți pentru noi: Ursula Rani Sarma cu **Drumul lui Orfeu** și Ascanio Celestini, cu **Uzina**. Ursula dezvoltă un subiect cu trei personaje și semnificații proprii vieții irlandeze, unde ei sunt „atât de revoltați „față de nedreptate și discriminare, explodează câte o bombă în stradă și noua generație trebuie să înțeleagă că „acesta e pământul care vă aparține”. Recomandări date cu insinuare paternă de către *Tatăl* (Doru Ana) fiilor săi, ce ar avea de străbătut *drumul lui Orfeu* în împlinirea destinului. *Finn* (Axel Mustache) și *Emma* (Ioana Calotă), întruchipează versiunea liric-simbolică aici, uniformă el, fascinant-expresivă ea. Ilinca Stihî a deslușit, cu discernământ, un ghem dramatic complex, cu aluviuni alterante, extrăgând cu real efect ecourile grave, poetice, reflexive. Ceea ce reușește și în **Uzina**, text cu substrat reportericesc al italianului Celestini, în relatările *Muncitorului* (Ion Haiduc), lui *Fausto* (Nicolae Călugărița), și dialogurile cu *Assunta* (Ada Navrot). Uzina, temei de existență al unui șir de generații, obiect de profit al unor industriași fasciști și chiar al lui Mussolini, care vindea armele pe bani gheață până în '39, uzina bombardată în '43, demontată în 1974 și vândută în perspectivă bucată cu bucată în China sau Africa. Destine frânte la sunetul sirenei ei fără vrajă, vieți schilodite ca a lui Fausto, făpturi schimonosite moral. Assunta prevedea un copil ca de icoană, frumos, dar naște un monstru, păstrându-și frumusețea numai pentru ea. Secretul? Are trei țâțe, ca sfinții din icoane. Secret ca pentru sfinți, care se duc în creierii munților să nu le spună revelațiile oamenilor, pentru că adevărul e sfâșietor. Relevanți în înțonații interpretii, elocventă în rezonanțe artistice Ilinca Stihî.